

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **B., s. r. o.**, so sídlom vo V.S., zastúpeného JUDr. M.K., advokátom so sídlom vo V.M. proti žalovanému **v I/ rade: M., D.V.**, zastúpenému JUDr. Ing. M.P., advokátom so sídlom vo V.S., žalovanému **v II/ rade: M., a. s.**, so sídlom vo V.S., **o zaplatenie 7 966,54 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou pod sp. zn. 9Cb 138/2006, na dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, sp. zn. VI/2 Pz 339/11-9 zo dňa 28. októbra 2011 proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. septembra 2010, č. k. 4Cob 26/2010-324, takto

r o z h o d o l:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 4Cob 26/2010-324 zo dňa 14. septembra 2010 v časti výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného v I/ rade zaplatiť žalobcovi sumu 7 966,54 eur s úrokom z omeškania 11,42% ročne od 28.09.2006 do zaplatenia a vo výroku o povinnosti žalovaného v I/ rade nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 1 790,85 eur, **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd vo Vranove nad Topľou rozsudkom, č. k. 9Cb 138/2006-283 zo dňa 24.02.2010 zaviazal žalovaných v I/ a II/ rade zaplatiť žalobcovi sumu 7 966,54 eur s úrokom z omeškania vo výške 11,42% ročne od 28.09.2006 do zaplatenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 1 790,85 eur.

V odôvodnení uviedol, že účastníci zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov, ktorá má z hľadiska § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka prvky zmluvy o dielo, sa dohodli na jej predmete, ktorým je prevádzkovanie televíznych káblových rozvodov na sídlisku J. a na M. vo V.. Pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti si účastníci v článku VI. zmluvy dohodli zmluvnú pokutu vo výške 24-násobku paušálnej mesačnej sumy vypočítanej podľa čl. III. bod 1 zmluvy. V roku 2002 bolo prevádzkovaných 362 televíznych prípojok so základnou ponukou televíznych programov a 534 staníc s rozšírenou ponukou. Vzhľadom na uzavretú zmluvu mal žalobca nárok na zmluvnú pokutu za prvý polrok 2002 v sume 246 000 Sk. Žalovaný je preto žalobcom požadovanú sumu 240 000 Sk povinný zaplatiť z titulu zmluvnej pokuty.

Na odvolanie žalovaného v I/ rade Krajský súd v Prešove ako odvolací súd rozsudkom, č. k. 4Cob 26/2010-324 zo dňa 14.09.2010 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 7 966,54 eur s úrokom z omeškania vo výške 11,42% ročne od 28.09.2006 do zaplatenia, ako aj v časti, týkajúcej sa povinnosti žalovaného v I/ rade nahradiť žalobcovi trovy konania. Rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalovanému v II/ rade zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému v II/ rade trovy konania pred súdom prvého stupňa vo výške 507,82 eur. Súčasne uložil žalovanému v I/ rade povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 531,16 eur a žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému v II/ rade trovy odvolacieho konania vo výške 27,18 eur. Uplatnenú pohľadávku priznal žalobcovi z titulu náhrady škody podľa § 379 Obchodného zákonníka vo výške očakávanej odmeny za cenu služieb z prevádzkovania televíznych káblových rozvodov v rozsahu 240 000 Sk, s poukazom na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa. Uviedol, že žalovaný v I/ rade porušoval zmluvné povinnosti z platnej zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov a znemožňoval žalobcovi vykonávanie služieb v zmysle uzavretej zmluvy.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 09.11.2010.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal proti rozsudku odvolacieho súdu na podnet žalovaného v I/ rade mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a navrhol rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Uviedol, že súd prvého stupňa rozhodol o uplatnenom nároku v intenciách rozsudku odvolacieho súdu, č. k. 4Cob 2/2008-212 z 2. apríla 2008, keď uložil žalovanému v I/ rade

povinnosť zaplatiť žalobcovi vymáhanú sumu s príslušenstvom z titulu zmluvnej pokuty a žalovanému v II/ rade z titulu náhrady škody. Odvolací súd síce potvrdil napadnuté výroky rozhodnutia prvostupňového súdu vo vzťahu k žalovanému v I/ rade, ale na základe odlišného právneho posúdenia. Nárok žalobcu priznal na základe porušenia zmluvnej povinnosti z platnej Zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov s tým, že žalovaný v I/ rade znemožňoval žalobcovi vykonávanie služieb, a preto je povinný nahradiť škodu v rozsahu uplatneného nároku.

Podľa dovolateľa zrejme ušlo pozornosti odvolacieho súdu, že porušenie uvedenej povinnosti bolo podľa článku VI. Zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov zabezpečené zmluvnou pokutou, pričom jej výška bola stanovená ako 24-násobok paušálnej mesačnej sumy, vypočítanej podľa článku III. bod 1 zmluvy, spolu za všetky bytové prípojky so stavom ku dňu podpísania predmetnej zmluvy. Zmluvné strany si v zmysle platnej právnej úpravy /§ 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka/ nedojednali, že zmluvná strana je oprávnená popri zmluvnej pokute požadovať aj náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa zmluvná pokuta vzťahuje. V takomto prípade zmluvná pokuta plní reparačnú funkciu, čo sa prejavuje v tom, že veriteľ nie je oprávnený požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta.

Právna úprava vzťahu zmluvnej pokuty a náhrady škody je obsiahnutá v Občianskom zákonníku a má dispozitívny charakter. Obchodný zákonník túto úpravu pre oblasť obchodných vzťahov nemodifikuje. Náhradu škody, resp. jej reparačnú funkciu rešpektuje pri úprave moderačného práva tým, že zmluvná pokuta je dolnou hranicou moderácie zmluvnej pokuty /§ 301 Obchodného zákonníka/.

Ďalej dovolateľ poukazuje na obsahové náležitosti dohody o zmluvnej pokute, keďže na to, aby zmluvná pokuta bola platne dohodnutá, treba dostatočne presne identifikovať, teda opísať povinnosť, ktorej splnenie zmluvná pokuta zabezpečuje. Inak nie je možné zistiť, či, resp. kedy bola porušená povinnosť, čo je obligatórnou podmienkou uplatnenia zmluvnej pokuty.

Povinnosť platiť zmluvnú pokutu vzniká aj vtedy, keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti zabezpečenej zmluvnou pokutou nevznikne škoda /§ 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka/. Ak škoda vznikne v dôsledku porušenia povinnosti zabezpečenej zmluvnou pokutou, plní reparačnú funkciu, čo sa prejavuje v tom, že veriteľ nie je oprávnený požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná

pokuta, ak z dojednania účastníkov o zmluvnej pokute nevyplýva niečo iné /§ 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka/. Zmluvná pokuta sa akcentuje ako spôsob paušalizácie škody.

Vzhľadom na ustanovenie § 545 ods. 2 Obchodného zákonníka mohol žalobca požadovať len zaplatenie zmluvnej pokuty, nakoľko zo zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov vyplýva, že účastníci si nedohodli jej vzťah k náhrade škody.

Odvolačný súd na základe náležite zisteného skutkového stavu veci nesprávne aplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce náhradu škody, čím je daný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Žalovaný v I/ rade vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu poukázal na rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 4Cob 44/2005-255 zo dňa 13.10.2005, ktorým sa posudzovala platnosť Zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov z hľadiska oprávnenia žalobcu ako mandátára zastupovať pri jej uzavieraní žalovaného v I/ rade. Podľa jeho názoru je ustanovenie článku IV. zmluvy, týkajúce sa zmluvnej pokuty, neplatné vzhľadom na jeho nejasnosť, nezrozumiteľnosť a nejednoznačnosť. Nie je zrejmé, či zmluvná pokuta bola dohodnutá ako jednorazová, prípadne ako opakujúca sa povinnosť zaplatiť pri každotýždňovom, každomesačnom alebo inom zmarení účelu zmluvy zo strany žalovaného. Nebolo tiež jednoznačne stanovené, za aké porušenie povinnosti vzniká nárok na zmluvnú pokutu a rovnako ani obdobie, za ktoré takýto nárok vzniká. Predmetné ustanovenie zmluvy je preto potrebné považovať podľa § 37 Občianskeho zákonníka za neplatné. V tejto súvislosti poukazuje na súdnu judikatúru. Považuje za neprijateľné, aby v obchodnom záväzkovom vzťahu, ktorý nespočíva len v jednorazovom výkone činnosti, ale v činnosti kontinuálnej, za stavu, keď nie je možné aplikovať neplatné ustanovenia o zmluvnej pokute, nebolo porušenie zmluvy sankcionované iným právnym inštitútom. Reparačnú funkciu v tomto prípade napriek zneniu § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka musí plniť inštitút náhrady škody. V dôsledku toho žalobca požadoval náhradu škody vo forme ušlého zisku. Ďalej poukazuje na porušenie povinností zo strany žalovaného v I/ rade.

Navrhuje, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 10a ods. 3 O. s. p./ zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom a pre jeho podanie boli splnené zákonné podmienky podľa § 243e ods. 1 O. s. p., keďže napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon a podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku si vyžaduje ochrana práv a oprávnených záujmov účastníka konania, pričom túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Keďže v predmetnej veci sú splnené zákonné podmienky

pre podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1, ods. 2 a § 243f ods. 1 O. s. p., dovolací súd preskúmal právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania /§ 243a ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p./ v rozsahu napadnutom generálnym prokurátorom a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Dovolací súd sa stotožnil s námietkou generálneho prokurátora, podľa ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci /§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p./.

Pod právnym posúdením veci možno rozumieť činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O takýto prípad ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo ak aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Ako vyplýva z obsahu spisu, žalobou z 03.07.2006 sa žalobca domáhal proti žalovaným v I/ a II/ rade zaplata sumy 240 000 Sk s príslušenstvom z titulu náhrady škody podľa § 373 Obchodného zákonníka, s poukazom na skutočnosť, že žalovaní porušili povinnosti vyplývajúce zo Zmluvy o zabezpečení prevádzky televíznych káblových rozvodov, uzavretej 06.02.2001. Predmetom zmluvy podľa jej článku II. bolo prevádzkovanie televíznych káblových rozvodov, bytovej prípojky televízneho káblového rozvodu na Sídlišku J. a ulici M.V., umožňujúce príjem rozhlasových a televíznych signálov prevádzkovateľa zo zákona, ktoré možno prijímať bežnými prijímacími zariadeniami v mieste káblového rozvodu, satelitných programov a iných programov. Podľa článku VI zmluvy, ak objednávateľ zmarí základný účel zmluvy, ktorým je prevádzkovanie TKR prevádzkovateľom alebo akýmkoľvek spôsobom, znemožní prevádzkovateľovi vykonať dohodnuté činnosti, resp. vo vykonaní pokračovať, je objednávateľ povinný zaplatiť zmluvnú pokutu. Výška zmluvnej pokuty je stanovená ako 24-násobok paušálnej mesačnej sumy, vypočítanej podľa článku III. bod 1 zmluvy, spolu za všetky bytové prípojky so stavom ku dňu podpísania zmluvy.

Súd prvého stupňa priznal žalobcovi uplatnený nárok vo vzťahu k žalovanému v I/ rade ako zmluvnú pokutu v zmysle citovaného ustanovenia zmluvy. Odvolací súd dovolaním napadnutým výrokom potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, avšak z iného právneho titulu, a to ako náhradu škody s poukazom na ustanovenie § 379 Obchodného zákonníka.

Podľa § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na ktoré dovolateľ poukazuje, veriteľ nie je oprávnený požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta, ak z dojednania účastníkov o zmluvnej pokute nevyplýva niečo

iné. Veriteľ je oprávnený domáhať sa náhrady škody presahujúcej zmluvnú pokutu, len keď je to medzi účastníkmi dohodnuté.

Zmluvná pokuta je zmluvou určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi v prípade, ak nesplní svoju zmluvnú povinnosť, a to bez ohľadu na to, či veriteľovi vznikla porušením povinnosti škoda. Ako vyplýva z ustanovenia § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka, veriteľ nie je oprávnený požadovať od dlžníka náhradu škody spôsobenej porušením povinností zo záväzku zabezpečeného zmluvnou pokutou, ak z dojednaní účastníkov o zmluvnej pokute nevyplýva niečo iné.

Možno preto konštatovať, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď aplikoval na uplatnený nárok ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce náhradu škody, bez toho, aby skúmal záväznosť dohody strán o zmluvnej pokute, v dôsledku čoho je daná existencia namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd preto podľa 243b ods. 2, 243b ods. 4 O. s. p. rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom odvolací súd posúdi opodstatnenosť uplatnenej pohľadávky po preskúmaní námietok žalobcu, týkajúcich sa platnosti dohody o zmluvnej pokute z hľadiska dodržania jej obsahových náležitostí, na ktoré poukazuje aj dovolateľ /§ 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka /.

O trovách pôvodného, ako aj dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí o veci. Právny názor dovolacieho súdu je pre ďalšie konanie záväzný /§ 243d ods. 1 O. s. p./.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2012

JUDr. Viera Pepelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcssová